

פרטינל מס. י"ח/2

מישיות ועדת העבודה

ביום ב', כד' אדר תש"ו - 13.3.50

נוכחים חברי הועדה:
היו"ר ע. גלובסן
מ. אונא
א. גולדראט
י. גיל
נ. הרפז
צ. יהודה
א. כהן
ח. כהן מגורי
ח. רובין
י. שמחוני

הישיבה נפתחה בטעה 11.00

היו"ר ע. גלובסן: אני פותח את הישיבה. אני חייב לקדם
בברכה את חברתנו יהודית שמחונית
שהיתה חולה זמן רב וחזרה עתה לעבודתה ואלינו.

למעשה, אין לנו היום סדר-יום קבוע.
היו כמה צעות בישיבה שעברה. נסמעה הצעה שבזמין את נציגי מחלקת
המוטבות, כדי לברר אתם מה המצב במוטבות. ההזמנה לא הוצאה לפועל,
כי האנשים עוד לא היו מוכנים. חבר הועדה רובין הציע שבזמין את
באי-כח משרד העבודה המספלים בענייני העובדים הערביים וגם זה לא
הוצא לפועל. חבר הועדה כהן מגורי ביקש שיחה על המצב בלשכות ועל
התעסוקה בטכונים החדשים. אני מצטרף שבגלל העברה לא הספיקו
להכין לנו את הפרטיכל שהישיבה שעברה, אבל אנו יכולים היום לקיים
שיחה בעניין זה. אין מצד כל התנגדות לזך.

מ. אונא: אולי אפשר לדעת מה התקדם בעניין הנכיים?

היו"ר ע. גלובסן: גוריון ביקש ממני שנקיים אתו שיחה בעניין
הוא היה מוכן לכך גם היום. אבל מאחר
שהיתה דרישה כי נדון על הלשכות, לא הזמנתי אותו לישיבה זו.

אני רוצה להודיע לכם, ואני מניח שעשיתי זאת ברשותכם, כי אמס נפגשתי עם ועד ההורים הסבולים בתל-אביב, בקשר עם החוק לסכון משפחות החללים. ישבתי אתם זמן מסוּך ושמעתי את הערותיהם והצעותיהם השונות. אתם מבינים ודאי שהישיבה אתם אינה קלה, כי הם מדברים יותר מבחינת התרגשות. אבל היו גם הצעות מעשיות ואני הבטחתי להם שכאשר נבוא לדון בחוק, בקבל מסלחת שלהם ונשמע מה נפיהם. חשבתי כי באותה הישיבה ישתתף גם גוריון ונקבל סיכום בענין הנכיים.

י. שמחוננית: האם אפשר לדעת מתי יבוא החוק לכנסת?

היו"ר ע. גלובסן: כפי אשר לי יו"ר הכנסת, יתכן שהחוק יבוא לדיון בכנסת מחר או מחרתיים.

ז. יהודה: אשר לדיון על הלשכות, אינני רואה טעם בכך, אם לא יטב אתנו בא-כח מוסטך של הלשכות.

ח. כהן מגורי: שמענו אינפורמציה מבאי-יח הלשכות. להוסיף על כך לא יוכלו. אם היו"ר ירשה לי, אומר כמה מלים בקשר לכך.

אני רוצה לייחד את הדיבור בעיקר בנוגע לשיכונים הפוקסים בקרבת הערים או המושבות, שכונני העולים החדשים. כפי שנראה לי, ואני חושב שגם לכולנו, נעשו שכוננים אלה מתוך חשבון שאולי ייקלטו ע"י אותם המקומות הסובסטים בעבר. אבל כאן היתה טעות והיא פוגעת הרבה מאד האנשים.

אני רוצה לדבר בעיקר על עליית יהודי ארצות המזרח, שהמספחות מטופלות בילדים והאנשים אינם יודעים לעמוד על זכויותיהם, אינם יודעים לריב בלשכה, לתבוע את זכותם ולהביע את סבלם ונמקומות רבים זה מתבטא סמס ברעב.

כדוגמא, אניא לכם את מגדל גד. לפי הסטטיסטיקה של הלשכות, אבדו שם מספרות רבות יומיים, שלטה ימים או ארבעה. אלה הם משפחות גדולות מאד וחסרות כל פרנסה,

לא פעם פניתי מעל במה זו, עוד בנוכחות שרת-העבודה. ודברתי על מסקי העזר ועל האנשים הרוצים לעבוד, כדי למצוא את פת-לחם ואינם טעוניינים לגבת ליד העיר דוקא. נוסף לזה, הסברתי לשרת-העבודה נישנת מקצועות רבים אשר עולי תימן בקיאים בהם ואילו היו מפנים אותם לדרך זו, היו יכולים האנשים האלה להיות יוצרים, בונים ומביאים עזר למדינה. מצבם של עולים אלה כעת הוא גרוע מאד ואין ספק שבקיץ יחמיר עוד יותר. אספר לכם דברים שהעולים בעצמם הודו בהם, כי אין הם אוכלים את מנת הבשר המגיעה להם, אלא סוברים אותה לאחרים בכדי שיוכלו לאכול לט בלבד. אין ידם מטגת לקנות את המנות הטוקצבות להם.

אני שואל, עד מתי יוכל מצב זה להימשך?

אני מתנגד להקצבות ולתמיכות. ישנו שטחים בטושים רבים ואפשר היה לתת לעולים שטחי אדמה, כדי שיקימו עליהם מסקי עזר קטנים, או מסק עזר אחד ממותף. עבודה זו היתה גם מעסיקה את האנשים; פיוס, הם הולכים בבקר ללשכה לרישום ובערב לסידור עבודה ולאחר זאת נשארים בלי עבודה. ברור שזה גורם למרידות רבה.

אני מבקש שהדברים האלה לא ישארו נעלם

דיק. כמה פעמים הבטיחה שרת-העבודה לדברים אלה יוצאו לפעל, אך לא נעשה דבר מחוץ למקום אחד - בית-טאן.

ישנן גם הרבה מלאכות שאפשר לפתח בקרב

עליה זו. אני בעצמי מקבל עלי, בסכומים זעומים ביותר, לפתח מקצועות רבים, אשר דרכם יוכלו אנשים אלה למצוא את לחמם בנקל במסך תקופה קצרה. אין כאן צורך בהקעה גדולה; צריך להיות רק רצון טוב ואני מבקש לא להסתפק רק במשיעת הדברים. אני מקבל על עצמי להוציא עבודה פוריה בהרבה שטחים, אם רק תינתן לי האפשרות.

נ. הרפז: אתמול קראתי באחד העתוניים על תכנית

שלמה של עבודה, ולא דברים מעלמא, אלא

דברים קונקרטיים. אני אומר זאת לא כדי להתוכח, אלא כדי להסיר

גאט מצוננו לדון בעניינים אלה, יש צורך שיטב כאן בא-כחו סטוד

העבודה ויענה על שאלות והערות ממין זה, כדי שיוכל לברר אתו אח"כ

מה אפשר לעשות.

אני יודע שטכונים לא קטנים מוקדטים
למסקי עזר במקומות הנטושים. גם בענין זה היה צורך שיופצאו לנו
פרטים ע"י בא-כח משרד העבודה. אינני רואה מועלת בבירור כזה
מלעדיו. אני מציע שבקשר עם הפרובלימה של תעסוקה בקיץ במקומות
הנטושים, נבקש את בא-כח משרד העבודה ליברר את השאלות
האלה. אותו דבר בנוגע למקצועות הטובים. צריך להפגש עם האנשים
המטפלים בענין ולברר אתם את הדברים.

ח. כהן-סגורי: התחלתי לספל בדבר דרך המרכז החקלאי

וקבלתי שאלונים טובים וכד', אך

שלחו אותי מסט לאפוסטרופוס על הרכוש הנטוש בעניני קרקע, מסט
לקק"ל וחוזר חלילה. הכפילות במשרדים היא גורם מעכב ומפריע,
ויש למים לב לדבר זה.

היור"ר ע. גלזבמן: השאלות שעורר בפנינו - ואני מודה שאין

זו הפעם הראשונה - חבר הכנסת סגורי,

הן שאלות נכבדות וטעונות בירור. יכולה להיות תשובה חיובית,
יכולה להיות תשובה שלילית, אבל אי אפשר שהשאלות לא תבדרנה.
אבל זה מחייב אותי להגיד משהו לסדר עבודתנו, בקשר עם תכניות
העבודה והתעסוקה, ואני מבקש מכם רשות לכך.

שרת-העבודה הביי... בפנינו תכנית עבודה

אשר לא אושרה עדיין ע"י הממשלה. אולם על הועדה לקבל תכנית
עבודה, זו או אחרת, מאושרת ע"י הממשלה. אותו דבר ביחס לתקציב
משרד העבודה. איננו דנים על העבודה בלבד, אלא גם על ההכשרה
המקצועית ועוד דברים רבים, פרט לקואופרציה השייכת לוועדת
הכלכלה. כדי שנוכל לדון בדברים אלה, אני מבקש - וכאן לדעתי
סונחת התשובה לשאלות שנשמעו כאן - יפרט לנו מה לדעתו אפשר
לעשות במקומות ריכוזי העולים לקראת השנה החדשה. על יסוד תכנית
מאושרת אנו יכולים לדון, אם נאשר את התכנית או נתנגד לה.
ברור לי כי שרת-העבודה יכולה להגיש לנו את התכנית לאחר שהיא
תאושר ע"י הממשלה. אני מניח כי עוד לפני הפגרה תביא הממשלה
את הצעת התקציב ואז עלול להיות מצב שהועדה תצטרך לעבוד בימי
הפגרה. אם ברצוננו לסיים את עבודתנו, אני מציע שהועדה תשב
יום, יומיים או שלוש ימים בפגרה ואז נוכל לעשות עבודה רצינית.

עד הפגרה לא נוכל לרונ בתכניות העבודה, היות ונצטרך לעסוק בחוק התגמולים למשפחות החללים, אינני רואה דרך אחרת לעבודה, אלא לטבת בזמן הפגרה. אם החברים, או אולי שרת-העבודה, לא יקבלו את הצעתי, נצטרך לחזור לעניני העבודה והתעסוקה באופן יסודי לאחר הפגרה.

צ. יהודה: אני רואה את חפיקדנו בשלושה תפקידים

עקריים:

(א) מטקי עזר. כבר דברו פה על כך. אנו

צריכים לברר באיזה אמצעים יכולים אנו מצדנו לנקוט, כדי שהדבר יוגשם בדרך מועילה, רחבה ביותר ומהירה ביותר.

(ב) תעטיה ביתית. כשאני בודק מה אנו

מיצרים בארץ ומה הם הדברים אנו מביאים מחו"ל, נופלת עלי אימה מסמ. אני יודע שכרוטיה ישנם כפרים שלמים המיצרים, למשל,

מנעולים. אח"כ היתה תחנת ריכוז ושם צברו את החלקים והרכיבו אותם. כן היו כפרים שלמים שעסקו במלאכת יד ומלאכות טובות אחרות.

בארץ איננו מיצרים אפילו מברג, סכין, מנעולים וכד'. אנו

צריכים לרכז חומר ולדעת תעטיות מסוג זה הנחשבות לתעטיות

בית מה הן. מיטהו צריך להגיש לנו רשימה פחות או יותר שפורסת,

מה עושים בעולם בשטח זה; מה האימפורט; מה התצרוכת ומה צריכים

לעשות בכדי להגדיל ולהרחיב תעטיות אלה בארצנו;

(ג) תעטיות. אינני רוצה עכשיו לדבר על

בתי החרושת החסרים בארץ ויש לבנותם, אבל אני רואה שאנו

מביאים מחו"ל מכשירים בטיליונים לירות, בעוד שאין כל צורך לכך

ואפטר לייצרים בארץ. אתן דוגמה: הארץ זקוקה ותהיה זקוקה למרסס.

אני יודע שאיננו יכולים כעת להקים ביה"ר למרסטים, אבל יש ביכלנו

ליצור חלקים טובים בביה"ר סתאיטים ואח"כ להרכיבם בתחנות הרכבה.

זה יתן לנו עבודה רבה וחסכון עצום של דביזים.

אנו צריכים קודם כל ירכוש ידיעה

בשטח זה מאנשים בעלי סמכא. אני מבקש את החברים שיחוו דעתם

בענין זה ואם נבוא לידי הסכמה, נהרן על הגשמת הסעיפים בפעל.

א. כהן:

אנו כבר חרגנו ונטשין קצת לחרוג

ממסגרת המקובל הפרלמנטרי לגמור על העניין.

בדרך כלל, הולכים החוקים לכנסת לקריאה ראשונה ואח"כ טובאים הנה לבירור. ישנן כמה סוגיות שבטעה שהן מתקבלות בצורת חוק הן רחבות כל כך שכדאי לנו לנסות כמה בירורים מוקדמים. אני מציע שנקיים שיחה כללית לגבי הביטוח העממי ולגבי חוק ארגון התעסוקה. אני מתכוון לבירור כללי על המסגרת ועל הפרינציפלים ולא לסעיפי החוק עצמו.

אני מציע בזמן הפגרה לקיים סיורים

במקומות שונים בארץ, בקורות התורפה של בעיות התעסוקה.

ברצוני לעורר בעיה שנתקלתי בה בסיורי

במקומות שונים. ישנה אפשרות להעסיק עולים מהמכונים החדשים או מסחנות העולים בעבודה חקלאית ויש לדבר זה חשיבות הכסרתית גדולה מאד, כי בדרך כלל לעולים ישנה תמונה מבהילה על חקלאות, על קבוץ ועל עבודה בטובה. זהו עם של סוחרים הפוחד מפני עבודות אלה ואיננו רוצה לעשותן. אבל בטעה שבעית התעסוקה דוחקת, יש אפשרות להכסיר אותם גם לעבודה זו. שאלתי את החקלאים מדוע אינם עושים זאת ונעניתי שאינם יכולים לשלם לעולה שאינו מבדיל בין צמח לצמח 1.800 ל"י ליום. אני מציע, לכן, שיהיה תעריף הכסרתי מיוחד. אני רוצה לעורר שאלה שעוררתיה בשיחה פרטית עם חברות הועדה וקבלתי תשובה שמהו מתקדם בענין זה, אך לא ראיתי תוצאות. אני מתכוון לבעיה החמורה של עזרת בית. יש לענין זה חשיבות מרובה, בחורות ונשים רבות ממש מתנוונות במחנות העולים ובמכונים ולא נעשה טום דבר לארגן אותן. אני חושב שיש לעשות משהו בכיוון זה.

בארץ ישנו מחסור חמור בבעלי-מלאכה:

חייטים, נגרים, סנדללים וכד'. המחירים הם עד היום מחירי ספסרות וניצול ולא שטעתי אם מיטהו במטלה ובמדרים נתן דעתו על כך.

אני מציע שבטמם פעם ספי מנהל משרד

העבודה דו"ח על מבנה המשרד, מחלקותיו, היקף הפעולה, התכניות-לאו דוקא בקשר עם תעסוקה. משרד העבודה הוא כולו בתחום ועדת

העבודה ויתכן שאנו נוכל להציע לו דברים טועילים וטובים.
אני רוצה שיו"ר הועדה יתעניין בדבר,
באיזה מידה ישנן מחלקות בטייניסטריצניק אחרים, הנותנות דעתן
בטייחוד באופן אקטיבי על הרחבת היצור, לא על הרחבת היצור הקיים,
אלא על חידוש ענפים ויצירת דברים חדשים.

אם נברר את כל הדברים האלה ונעלה
רעיונות כלליים על השולחן, אציע אז שנברר את האפשרות, ועל
חברי הועדה יוסל ריכוז וטיפול למט ריכוז לבירור עניין מסוים.
אנו יכולים לסגל להסיל על יו"ר הועדה ועל כהן מגורי לברר את
העניין שמו "מסקי עזר" והם, לאחר בירור, יביאו לנו דו"ח.

ס. אונא: אני מקדם בברכה את ההצעה שנדון פעם על
תכניות הועדה אבל אני חושב שאנו צריכים
להזהר מאד לא להפליג לטרחקים, כי אנו צריכים להתאים את היגדים
לאפשרויות הזמן העומד לרשותנו ולי יט דושים שבמסך כל הזמן
שאנו עובדים, אנו מפגרים אחרי מה אנו רוצים לעשות, היות וכמו
איננו מספקים.

על כן, אני מציע שננסה לתכן לנו תכנית
בהתאם לזמן העומד לרשותנו ואנו צריכים לטפל במספר חוקים
במסך תקופה קצרה. אגב, דובר על חוק התעסוקה שיובא לכנסת
עוד לפני הפגרה הקודמת והוא עדיין לא הובא. אינני יודע למה
צריכים הדברים האלה להתעכב זמן כה רב. חוץ מן החוקים שעלינו
לטפל בהם, עלינו לסיים את הדיונים במלכות התעסוקה; אם לא נעשה
זאת כעת, לא תהיה בזה תועלת אח"כ.

כבר נאמר כאן - ואני מצטרף להצעה זו -
שהיה רצוי כי נקיים הפגרה סיוורים. אני מציע שבבדוק גם את
ענייני היעור כדרך זו. כפי שהוסבר לנו, יהיה היעור בשנה זו
אחד הענפים העקריים בתכנית הפתוח ואנו צריכים לקבל הסכמה ממע
הדברים.

אני מבקש שהיו"ר יתכן תכנית מה החומר
שעלינו לדון בו ומה אנו יכולים להספיק, ולפי זה להביא לנו
הצעה טרוכזת.

- א. כהן: אני מציע שהיו"ר יברר גם מה בדבר תקציב מסרד העבודה, אולי נוכל לדון גם בזה.
- י. מחובנית: אשר לסירורים או ישיבות בזמן הפגרה, אנו צריכים לדעת זאת מראש כי ישנם דברים רבים שעלינו לטפל בהם בתקופה זו.
- אשר לשאלת אידוב כהן, אסתדל להביא לכם בליבה הבאה חומר הנוגע לתכנית אשר הוכנה ע"י פועצת הפועלות והוגשה למסרד העבודה ביחס להכשרה ליציאת תעסוקה לבנים. זוהי תכנית מסועפת וגם ריאלית ביותר. ישנן גם פעולות המבוצעות בשיתוף בין פועצת הפועלות ובין חברה מסרד העבודה. מתקיימים במחנות טונים, בעיקר אצל בנים תימניות, קורסים למטק בית.
- לא השתתפתי בישיבות רבות ואינני יודעת בפרטים מה עשתה הועדה, אבל אני זוכרת היטב שלפני שנה עבדנו כתנאים מאד לא נוחים בהטוואה עם ועדות אחרות, אשר נגשו לדון על התקציב, היות ושרת-העבודה לא היתה אז בארץ. לוועדות האחרות ניתנה אפשרות, בעזרת השר ובאי כח המסרדים, ללמוד את הבעיות ולדעת מדוע הוגש ע"י מסרדים תקציב זה או אחר. לא תמיד התמלאו המסאלות של החברים, להגדיל או לשנות סעיפים טונים, אבל ה' למדו בעיות וטעמו מוטגים ובלי ספק זה היה חשוב גם לשר. אנו לא יכלנו לעשות זאת. מה שעומד עתה אצלנו על הפרק הוא, אם הועדה לא עשתה עד כה היכרות אינטימית יותר עם מבנה המסרד, מדוריו, חלוקת העבודה והתקציב, יש לעשות זאת. היו"ר אשר שאיננו יכולים לדון בתקציב אשר עדיין לא אושר ע"י הממשלה והוא צאק בדבריו. אבל אנו צריכים לחזק את דבריו של היו"ר ביחס לפניה אל מסרד העבודה, כדי שיובאו בפנינו פרטים על מסרד העבודה ועבודתו.
- ג. הרפז: אשר לתקציב, אני נמצא בוועדה אחרת ולטעם הובא תקציב מסרד הבריאות עוד לפני שאושר ע"י הממשלה. אני חושב שלא היה בזה אסון ואפשר לעשות זאת גם כאן. זה אינו מחייב דבר, אלא רק בירור ראשון.

אני מציע שנחלק בינינו את העבודה כך,

שחברים יקבלו על עצמם לאסוף חומר בנושא מסוים ויביאו
אח"כ דו"ח לוועדה. בדרך זו נוכל להתקדם מהר יותר בעבודתנו.

ח. רובין: אני מטכית עם החברים שקדמו לי אשר

ציינו, שאם אנו צריכים לעסוק בעניני

תעסוקה הדבר שייך גם לתקציב ואני חושב שגם משרד העבודה יהיה
מעוניין להביא אותו בפנינו, אם גם לפני קבלת אישור הטמטלה עליו.
אני חושב שזהו הדבר החשוב ביותר שעלינו לדון בו כעת, פרט לחוקים.
לא שמעתי את פתיחתו של היו"ר, אבל אני
דברי

חושב שעלינו לסיים את הדיונים הכלליים על עניני התעסוקה ואפשר
אולי לטלב זאת עם הדיון בריצינג. בהזדמנות זו, אני מבקש את היו"ר
לומר לי, אם נתקבלה תשובה משרת-העבודה.

צריך לדאוג לאמצעי עזר לעבודתנו. אם

אנו רוצים להיות בקיאים בחומר ולהתקדם במהירות, ישנם מכשירים אשר
בלעדיהם אי אפשר לעבוד. לדוגמה: הירחון הסטטיסטי של הטמטלה. פניתי
שלוש פעמים למזכירות הכנסת בקשר לכך, ועדיין לא קבלתי את הירחון.
אני מציע שעל כניסתנו לבנין זה וסידור אולם לספריה וקריאה,
ירוכזו שש קטעי עתונים, שבועונים, ירחונים וכד', בעניני עבודה.
אני רואה זאת כדבר הכרחי. אני מציע להסיל על יו"ר הוועדה לחתור
לקראת הגשמת דבר זה.

ח. כהן-סגורי: ברצוני לתת דוגמאות מספר כמה דברים

אנו יכולים לפתח, והם יביאו תעסוקה

ויעזרו לפתוח היצור.

ראשית, תעליות בית: אריגה - ישנם

כפרים שלמים שיוודעים עבודה זו, אם כי באופן פרימיטיבי והם
יכולים ליצור טגבות ודברים דומים, בזול וטוב.

רקמה - עולי תימן יכולים לעשות

עבודות אמנותיות יפות, אפילו למטלוח.

צורפות; קדרות; בורסקאות; סופרי פת"ם.

מסקי עזר: ירקות; גידול עופות בטביל
בטר; גידול עזים ביתיות; גידול כבשים; פיטום בהמות גטות ודקות;
תעשיית גבינה.

הי"ר ע. גלובסן: אני מסכים: א) בעקבות השיחה הזו, אערוך
מכתב לקרת-העבודה והבטוח העסטי, על מה
הועדה תוצה לדון.

ב) לאור הדברים שנשמעו כאן, לאחר שאעיין
בפרטיכל ואראה מה אפשרי, אנסה להביא תכנית מעשית, מה ניתן לבצוע
ומה אינו ניתן לבצוע.

ג) ארגון הסיור.

ד) תכנית זו נוכל לבצע אם נסכים לעבוד
בפגרה. בתחילת הישימה הצעתי הצעה ולדעתי היא תוכל להתקבל, כי
נבוא לירוטלים, נטב כמה ימים ונגטור את העבודה. אינני מציע לקבל
החלטה עכשיו, נדון בדבר ונחליט.

ברצוני להעיר הערה בקשר עם הישיבה
הנאה. אם חוק התגטולים למטפחות החללים יהיה נידון בכנסת
סחר, נקיים ישיבה ביום רביעי בבקר ונזמין את ועדת ההורים
הטכולים. אם החוק לא יובא הנוע למליאה, או שיובא ביום רביעי,
נקיים ישיבה שניה ביום שני הבא.

אני פונה אליכם בבקשה מיוחדת. אני
סבור שאתם מבינים יפה עד כמה רבישים חברי ועדה ההורים מעניין נוה.
אין פגיעה קטה בהם| מאשר לאחר לישיבה. נקבע ישיבה ביום רביעי
בבקר, כסובן או החוק יובא סחר, ואני מבקש את כל החברים לדייק
ולא לצאת באמצע הישיבה. ישבתי אתם אתמול וקטה לתאר את מידת
רגיזותם.

הישיבה ננעלה בטעה 12.30.